

Er is geen liefde meer voor de stad.

Volgens Brussels minister-president Charles Picqué (PS) lijkt Brussel steeds meer een hindernis te worden op weg naar de onafhankelijkheid. In De Standaard.

FRANK JUDO verdedigt 'parallele justitie'

Laat opnieuw kerkelijk recht geschieden

Op 13 augustus heeft de Brusselse Kamer van Inbeschuldigingstelling (KI) geoordeeld over de rechtsgeldigheid van een aantal onderzoeksdaden naar het misbruik van minderjarigen binnen de kerk. In afwachting van de afloop van de cassatieprocedure die vervolgens werd ingesteld, blijft onzekerheid bestaan over de exacte inhoud van dit arrest. Van één ding kunnen we evenwel met een gerust hart uitgaan: de uitspraak is gebeurd aan de hand van Belgisch recht, en meer bepaald van Belgisch strafprocesrecht.

Een geruststelling, jawel, omdat nogal wat mensen de jongste weken en maanden hun bezorgdheid hebben uitgesproken over het bestaan van een parallele justitie. Naast de instanties van de Belgische rechterlijke macht zou een parallel circuit bestaan, dat zich bevoegdheden aanmeet die wezenlijk toekomen aan de nationale (straf)rechters, maar eigenlijk afhankelijk is van kerkelijke overheden en kerkelijk recht toepast. Dat zou onaanvaardbaar zijn, hetzij omdat het afbreuk doet aan de bevoegdheid van de burgerlijke overheid, hetzij omdat het bij slachtoffers en andere betrokkenen verwarring zou stichten.

Ook de voormalige commissie-Adriaenssens werd in het bad getrokken, hoewel zij uitdrukkelijk niet de opdracht had recht te spreken, noch burgerlijk, noch kerkelijk. Integendeel, tot haar taken inzake hulpverlening behoorde uitdrukkelijk het bijstaan van slachtoffers bij het inleiden van juridische procedures, wat meteen betekent dat de werking van de commissie zelf niet als een dergelijke procedure kon worden beschouwd.

Dat er verwarring is ontstaan door het bestaan van een kerkelijke en een burgerlijke rechtsorde, kan niet worden ontkend. De hierboven geschetste onrust getuigt minstens gedeeltelijk van die verwarring. Wie even nadenkt, moet immers aanvaarden dat het bestaan van

parallele rechtsstelsels het logische gevolg is van wat algemeen bekend staat als de scheiding van de kerken en de staat. Beide hebben hun eigen instituties, en dus ook eigen regels om te bepalen hoe die instituties werken – eigen recht dus. Bij eigen recht hoort een eigen handhavingssysteem – een eigen justitie dus.

De kerk moet geen toestemming vragen aan de staat om rechtsprekende instanties op te richten, net zomin als dat in de andere richting het geval is – zolang die instanties zich maar beperken tot het doen van uitspraken over de regels van het eigen rechtsstelsel. Het kerkelijk recht is in die zin te beschouwen als een verenigingsrecht, vergelijkbaar met het tuchtrecht van sportieve of andere verenigingen. Ook daar bestaat een parallele justitie, die weliswaar soms aanleiding geeft tot maatschappelijke discussie, maar waarvan het bestaan als dusdanig zelden wordt aangevallen.

Dubbele bestraffing

Niets verbiedt dat beide rechtsstelsels dezelfde gedragingen zouden straffen, op eenzelfde of op een andere manier. Wie tot twee rechtsordes behoort, moet

Al te lang hebben kerkelijke kringen het eigen rechtsstelsel onvoldoende ernstig genomen. Die instelling heeft geleid tot aberraties

daar de gevolgen van dragen, zowel ten goede als ten kwade, en moet dus aanvaarden – in ons voorbeeld – naar burgerlijk strafrecht én naar kerkelijk disciplinair recht vervolgd te worden. De zogenaamde regel non bis in idem, die een dubbele bestraffing van eenzelfde feit verbiedt, geldt hier bijgevolg niet, aangezien eenzelfde gedrag vanuit twee verschillende perspectieven wordt bestraft, de ene keer als strijdig met de algemene regels van het strafrecht, de tweede keer

als strijdig met specifiek kerkelijke regels.

Wie dit parallelisme niet aanvaardt, komt al gauw tot absurde resultaten. Allicht zijn er weinigen die er bezwaar tegen hebben dat een priester die zich heeft schuldig gemaakt aan pedofiel gedrag uit de klerikale staat wordt ontzet. Kunnen de tegenstanders van parallele justitie even laten weten wie volgens hun die maatregel moet nemen: de burgerlijke rechtbank of de kerkelijke rechtbank? Net zomin als een kerkelijke rechtbank gevangenisstraffen kan uitspreken, kan een burgerlijke rechtbank intern-kerkelijke maatregelen opleggen. Die parallele justitie, is zoals gezegd het gevolg van de scheiding van de kerken en de staat. Dat juristen niet de grootste wiskundigen zijn, is algemeen geweten, maar in dit geval helpt een basiskennis van de meetkunde toch om valstricken te vermijden. Parallele lijnen snijden elkaar niet. Bijgevolg lopen ze elkaar ook niet voor de voeten. Echt parallele vormen van justitie hinderen elkaar dus niet. Er ontstaat maar een probleem als de ene vorm zich op het terrein van de andere waagt.

En in die zin hebben de critici van 'parallele justitie' wel een punt, namelijk dat ze het kerkelijk recht aanzetten

om op het eigen terrein te blijven. Als het over strafrecht gaat, is er geen ruimte voor pastorale bezorgdheid, maar moet het recht worden toegepast.

Het zou trouwens fout zijn het hele probleem af te doen als enkel een gebrek aan kennis van het kerkelijk recht in hoofde van commentatoren of civiele juristen. Al te lang hebben kerkelijke kringen het eigen rechtsstelsel onvoldoende ernstig genomen. Kerkelijk recht was iets dat verwees naar

● Frank Judo is advocaat aan de balie van Brussel en cohoofdredacteur van het tijdschrift *Recht, Religie en Samenleving*. Hij is licentiaat in beide rechten (burgerlijk en kerkelijk recht) en publiceert geregeld over kerk-staatverhoudingen.

● De kerk is de tijd bij herhaling verwetend dat het zich bezondigde aan een 'soort parallele justitie'. Volgens Frank Judo is die parallele justitie evenwel de logica zelf. Het grote probleem is dat kerkelijke kringen het eigen rechtsstelsel onvoldoende ernstig hebben genomen.

vervlogen tijden van autoriteit en strengheid, met wat goede wil en bezorgdheid om ieder mens zouden de problemen wel gauw verdwijnen. Niet het recht, maar de hulpverlening moest centraal staan.

Hoe sympathiek ook ze op het eerste gezicht ook moge lijken, die instelling heeft geleid tot aberraties. Op die manier ontstond immers een atmosfeer waarin regels wel werden uitgevaardigd, maar niet werden toegepast. Of erger nog, waarin regels werden uitgevaardigd die zo vaag waren dat men er elke kant mee uit kon.

De kerkelijke overheid heeft er dus alles bij te winnen de eigen parallele justitie correct te laten functioneren. Op haar eigen terrein, maar wel volwaardig. Een correcte, en waar nodig strenge beoefening van het recht hoeft trouwens niet in de weg te staan aan bezorgdheid om de persoon van de overtreder van dat recht, en zeker niet voor de persoon van de slachtoffers. Maar als die bezorgdheid een belletsel wordt om recht te laten gelden, inclusief de rechten van de slachtoffers, zijn we op het verkeerde pad – of dat nu over het strafrecht of over het kerkelijk recht gaat.

Schoollening (1)

Je zou hopen dat banken en hun bestuurders hun lesje wel geleerd hebben. Dat ze na hun handel en wandel in rommelkredieten en hun redding door de overheid, zich wat nederig en schuld bewust zouden opstellen. Niets daarvan. Nog altijd gespeend van enig ethisch bewustzijn, lanceert Dexia bank de schoollening. Alweer de vermoorde onschuld en de wilde weldoener spelend, werpt de bank zich op als de instantie die mensen financieel bijsprijnt om de schoolkosten te dekken. Het is ronduit schandalig dat deze bank te lenen bedragen aanbiedt tussen de 1250 en 12500 euro. Om schoolkosten te dekken? De rente die geheven wordt op de terug te betalen som situeert zich maar liefst tussen 12% en 13%. De overheid en belastingbetalers die de banken van hun ondergang hebben gered, moeten deze zoveelste hebzuchtige maatregel van louter winstbeluste bankiers onmiddellijk een halt toeroepen.

Wouter Hessels, Brussel

Schoollening (2)

Als de minister het niet oplost, lost Dexia het wel op! Want dankzij haar budgetlijn voor schoolkosten wordt het Vlaams onderwijs eindelijk betaalbaar voor iedereen. Ook voor gezinnen in armoede. Hooft ook? Het feit dat het voor een bank commercieel interessant is om een specifieke schoolkostenlening op de markt te brengen toont aan dat het fout loopt met de betaalbaarheid van het Vlaams onderwijs.

Dit is echter niet het enige signaal dat er een serieuze haai in de boter zit. Meer en meer scholen schakelen incassobureaus in bij onbetaalde facturen. Omdat een stijgend aantal diensten door de school uitbesteed worden (bv. verhuur van boeken) gebeurt dit ook indirect. Deze commerciële bedrijven schakelen nog sneller incassobureaus in.

Het basisonderwijs mag gerust betaalbaar genoemd worden. De maximumfacturen, het gratis ter beschikking stellen van het lesmateriaal, en de introductie van schooltoelagen doen wel degelijk hun werk. Op het terrein worden deze maatregelen door gezinnen in armoede wel degelijk gevoeld en geapprecieerd. Hoewel de bedragen van de schooltoelagen voor de laagste inkomens nog steeds onvoldoende zijn.

Het secundair onderwijs daarentegen is voor ouders in armoede een financiële ramp. De minister beweert dat het Vlaams secundair onderwijs betaalbaar is omdat er schooltoelagen bestaan en programma's om de kosten te beperken. Hij vertelt er evenwel niet bij dat er geen enkele afdwingbaarheid bestaat. Het hangt van de vrije wil van elke secundaire school apart af om al dan niet aan kostenbeheersing te doen. Louder scholen sensibiliseren is onvoldoende. Het is tijd voor een aanpak met een dwingend karakter.

Het Vlaams Netwerk doet een aantal concrete voorstellen: trek de bedragen van de schooltoelagen op, zeker voor de laagste inkomens (1); automatische toekenning van de schooltoelagen. Voor heel wat laaggeschoolde gezinnen in armoede blijft de aanvraag een administratieve drempel (2); schooltoelagen op maat. Het bedrag van de studietoelage wordt gekoppeld aan de reële kost van de richting waar de leerling is ingeschreven (3); introduceer de maximumfacturen in de eerste graad van het secundair, en op deelaspecten zoals schoolreizen, of per richting (4); stel het schoolmateriaal en -kledij nodig voor het behalen van de eindtermen in alle jaren en richtingen gratis ter beschikking (5).

Het financieel plaatje moet van die aard zijn dat alle jongeren toegang hebben tot eender welke richting, in eender welke school. Hiervoor is een aanpak op maat noodzakelijk. Pas dan worden commerciële leningen voor schoolkosten en het inschakelen van incassobureaus als ultieme oplossing voor een betaalbaar onderwijs herleid tot haar ware proportie; het resultaat van een slechte aanpak.

Sieg Monton, Stafmedewerker Onderwijs, Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen

PIETER BALLON en OLIVIER BRAET bemiddelen in tv-oorlog

Omroepen en operatoren: één strijd

De spanningen tussen de Vlaamse tv-omroepen en de netwerkoperatoren lijken steeds hoger op te lopen. Afgelopen maand legde een brief uit van VRT, VMMka en SBS aan Telenet en Belgacom TV. Daarin stellen ze dat het gemak van digitale tv om programma's op te nemen hun relatie met de kijker ondergraaft en hun inkomsten vernietigt. De omroepen schieten met scherp: "Ze maken ons product kapot". Ze denken daarbij wellicht aan de tegenvallende inkomsten van on-demanddiensten als iWatch en Net Gemist, die in 2009 slechts 10 procent oprachten van wat men (weliswaar zeer royaal) had ingeschat. Bovendien blijkt bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk dat tot 30 procent van de digitale kijkers zijn of haar programma vooraf opneemt, en dus ook duchtig de reclameboodschappen overslaat. Het antwoord van Belgacom – "Als omroepen tien keer herhalingen van *FC De Kampioenen* uitzenden, kunnen we begrijpen dat niemand dat nog opvraagt" – kon tellen als tegengest.

Het is aanlokkelijk om dit conflict te reduceren tot een geïsoleerde centenkwestie, waarbij de omroepen en operatoren met getrokken messen tegenover elkaar staan. Er is echter meer aan de hand. De brief van de

omroepen moet volgens ons voornamelijk gezien worden als teken van hun angst voor de toekomst, eerder dan als reactie op enkele tegenvallende inkomsten vandaag.

Op het eerste gezicht is er vandaag met het product televisie immers niet zoveel mis. 'Lineaire' televisie, zoals die in real-time wordt geconsumeerd vanuit de luie zetel, is nog steeds een populair product. Uit gegevens van de IBBT Digimeter blijkt dat de Vlaming nog steeds gemiddeld tussen de 2,5 en 3 uur tv kijkt per dag, en dat primetime onveranderd tussen 19 en 22u blijft liggen. Ook de markt voor tv-advertenties stijgt weer fors, zoals Roularta deze maand nog aangaf. Het 'niet-lineaire' kijken, of het nu via de digicorder of via YouTube is, lijkt vooralsnog een complementair fenomeen.

Maar, omroepen hebben enkele goede redenen om zich bezorgd te maken over hun positie op langere termijn. Vorig jaar al opperde Belgacom dat de omroepen binnenkort zullen betalen aan de operatoren om uitgezonden te worden, in plaats van omgekeerd. De uitspraak van Duco Sickinghe, die zijn Telenet ziet als de Delhaize, en de omroepen als Unilevers die moeten vechten om goede schapruimte, is inmiddels tot veler geesten doorgedrongen. Het

komt erop neer dat zowel de omroepen als de operatoren het tv-platform willen zijn waar de kijkers een binding mee hebben, en dat tegelijk de toegang tot die kijkers aan adverteerders kan doorverkopen.

Creativiteit, graag

Tot zover het verhaal van de strijd. Er is ook een gezamenlijk belang, dat dreigt ondergesneeuwd te raken in de hele woordenoorlog. Via internet kunnen straks rechtstreekse films op je tv gedownload worden zonder dat daar nog een lokale omroep of operator bij te pas komt. En op Facebook staan elke dag meer reacties en interacties van consumenten over tv-programma's dan de omroepen of de operatoren op dit moment ooit kunnen bijendromen. Zo kon de platformfunctie wel eens naar heel andere actoren verschuiven...

Hoe constructief vooruitgang boeken in dit verhaal? Allereerst moeten operatoren inzien dat het ook in hun belang is als er voldoende geld terugvloeit naar zij die zorgen voor nieuwe, lokaal geproduceerde programma's. De eerste stap naar een eerlijke inkomstenverdeling is meer transparantie over waar het geld van digitale tv terecht komt. Nu ontbreekt dit nagenoeg totaal.

Tegelijk moeten de omroepen beseffen dat het tegenhouden van niet-lineaire

● PIETER BALLON en Olivier Braet zijn verbonden aan het onderzoekscentrum *Studies on Media, Information and Telecommunication (SMIT-IBBT)*.

● Telenet en Belgacom TV maken ons product kapot', zo schreven VRT, VMMa en SBS in een brief aan de operatoren (DM 30/8). Maar volgens Pieter Ballon en Olivier Braet hebben beide partijen gemeenschappelijke belangen te verdedigen.

air tv-kijken als een volwaardig complement naast (en in sommige gevallen, in de plaats van) lineaire tv onmogelijk is. Ze moeten bovendien erkennen dat de investeringen van de netwerkoperatoren in digitalisering het product tv ook aantrekkelijker maken. En tenslotte is het ook aan de omroepen zelf om te komen met nieuwe formats en nieuwe manieren om de kijker bij het eigen product te betrekken. Naast digitale tv bieden de pc, de smartphone en andere iPads volop mogelijkheden.

Aan de omroepen om hun vaak geroemde creativiteit te bewijzen.